

עיתון התורה

הרב שלמה לוונשטיין שליט"א

לקט פירושים מתוך שיעור פרשת שבוע
בביהכ"ס "דברי שיר" רח' זכריה 4 ב"ב יום חמישי בשעה 22:00

גליון מספר 119

וישלח תש"ע

"אם יבוא עשיו אל המחנה האחת והכהו" (לב ט)

המילה "והכהו" מראה שמחנה הוא זכר, ולעומת זאת "האחת" מראה שמחנה היא נקבה. וברש"י כבר עמד על כך, ותירץ שהמילה מחנה משמשת גם בלשון זכר וגם בלשון נקבה.

אבל בספר "כרם צבי" כתב לפרש זאת עפ"י מה שאמר פרעה הבה נתחכמה לו פן ירבה והיה כי תקראנה מלחמה ונוסף גם הוא על שונאינו ונלחם בנו ועלה מן הארץ. ושם ההסבר הוא, שפרעה התכוון לומר שיזרקו את המצרים מהארץ, אך אין אדם פותח פה לשטן, ואדם לא מקלל את עצמו, לכן אמר ועלה מן הארץ, כביכול היהודים יעלו מן הארץ. אומר ה"כרם צבי" והוא הדין אצלנו אם יבוא עשיו אל המחנה האחת, ו... לא רצה יעקב לומר שעשיו יכה את המחנה כדי לא להגיד דבר רע על עצמו. לכן אמר "והכהו" את עצמו, את עשיו.

"ויותר יעקב לבדו" (לב כה)

רבינו החתם סופר מדייק עפ"י מה שאמרו חז"ל שיעקב נותר לבדו מפני שחזר על פך קטן. וצדיקים אינם פושטים ידיהם בגזל לכן חביב עליהם ממונם. ע"כ. אומר החתם סופר, יעקב הוא איש אמת. אמת בגימטריה 441 ואם נוסיף לאמת את ה"פך" שהוא בגימטריה 100, נקבל ישראל = 541. ודבר זה רצה יעקב לתקן בבדידותו באותו מקום. אבל בא שרו של עשיו ובלבלו "ותקע כף" דהיינו אותיות פך. ומכל מקום ניצח יעקב ולא הסכים לשחרר את המלאך עד שברכו וקרא את שמו "ישראל".

"למה זה תשאל לשמי" (לב ל)

כאשר נפגשים שני יהודים באיזה שהוא מקום בעולם, מיד שואל אחד את השני מה שמך, ומאיפה אתה, לאן אתה נוסע, ועונים אחד לשני בגילוי לב. בדרך כלל תוך עשר דקות גם מתברר שהם קרובים, אם זה שלישי ברביעי, או חמישי בשישי, או אפילו שביעי במפטיר... אבל כששני גויים נפגשים אינם רגילים לענות על שאלות, ואם שואל מישהו איך קוראים לך עונה השני מה אכפת לך.

"עם לבן גרתי" (לב ה)

וברש"י: לא נעשיתי שר וחשוב אלא גר, אינך כדאי לשנוא אותי על הברכות שברכני אבי "הוה גביר לאחיד" שהרי לא נתקימה בי.

בספר "דקדוקי רש"י" מקשה, מדוע רש"י מתחיל ברבים "ברכות שברכני אבי", ומסיים ביחיד "הוה גביר", הרי עשר ברכות ברך יצחק את יעקב, ואף אם ברכת "הוה גביר" לא נתקיימה יש עוד תשע ברכות אחרות?

ומתוך, שכאשר עשיו הגיע הביתה ויצחק אמר לו בא אחיד במרמה ולקח את ברכותיך, אמר עשיו "הברכה אחת היא לך אבי ברכני גם אני אבי" ועל זה ענה לו יצחק, הן גביר שמתיו לאחיו ולך איפה מה אעשה בני? כלומר, עיקר הטענה שבגללה עשיו לא היה יכול לקבל ברכה, היא מפני שיצחק עשה את יעקב לגביר לאחיו, וכל מה שקנה עבד קנה רבו. ולכן אומר יעקב אינך כדאי לשנוא אותי על הברכות, מפני שהברכה של "הוה גביר" לא נתקיימה בי והיא עיקר הברכה. וכשהיא לא מתקיימת יוכל אבא לברך גם אותך.

"עם לבן גרתי ואחר עד עתה" (לב ה)

הרב "פרח שושן" שואל מדוע מדגיש יעקב בשליחות לעשיו שתרי"ג מצוות שמרתי, האם עשיו הוא הרב הראשי של אפריקה שדבר זה אמור לעניין אותו או להרשים אותו?

תירוץ א': יעקב רצה להגיד לעשיו שאבא אמר והיה כאשר תריד ופרקת עולו מעל צוארך ואני ברוך ה' עדיין שומר מצוות.

תירוץ ב': רצה יעקב לבשר לעשיו שהוא חי חיים יהודיים גלויים ומלאים, כדי להוציא לו את החשק לגור איתו ביחד...

תירוץ ג': לבן היה מכשף הגדול ביותר שהיה. אפילו בלעם היה רק בבואה שלו. ואת זה רצה יעקב להגיד לעשיו. אתה רואה שלמרות שהייתי אצל לבן עשרים שנה, ולמרות שהוא ניסה בכל כוחו להזיק לי, עמדתי בכל זה וברוך ה' נשארתי שומר מצוות וגם עשיר גדול. ואם הוא לא הצליח, אתה ודאי לא תצליח.

והואיל ויעקב לא רצה לגרום חלישות הדעת לרחל, לכן לה אמר ששם אותה אחרונה מפני שהיא חביבה יותר מכולם, ומה שאמר רש"י אחרון אחרון חביב, הכוונה שלרחל אמר שהיא אחרונה מפני שאחרון אחרון חביב.

"ויאמר יעקב אל נא אם מצאתי חן בעיניך ולקחת מנחתי מידי כי על כן ראיתי פניך כראות פני וגו'" (לג ט)
יש לדייק: א. האם לראות את עשיו זה אכן כמו לראות את האלוקים?

ב. לכאורה, היה צריך יעקב לומר ולקחת את המנחה מידי, ולא את מנחתי?

ויש לומר, שיעקב ניסה להסביר לעשיו: אני לא נותן לך את המתנות בגלל שאתה נזקק. אלא אדרבה כשאדם חשוב מסכים לקבל כסף או מתנה אחרת ממישהו, הרי זה כבוד לנותן. וזה מה שאמר יעקב, "ולקחת מנחתי", כשאתה תקח ממני יחשב הדבר שאני קבלתי ממך. ומדוע? כי אתה אדם כל כך חשוב ולראות את פניך זה ממש כמו לראות פני אלוקים.

"כי טמא את דינה ביתו ובניו היו את מקנהו בשדה" (לד ה)

כתב בספר **"אזנים לתורה"**: שמעתי מפי מוכיח בשער, שראה בעיר אחת נערות בנות ישראל מסתובבות בלילה, ועלה על הבמה, וישא במשל פיו: ראיתי בלילה אשה אחת מסתובבת ברחובות העיר ומחפשת, וקוראה לעזה (בעיירה היו היהודים מגדלים עזים), שלא שבה לפנות ערב מן השדה, שאלתיה, וכי מה הוא האסון, אם העז תלין בשדה? והיא ענתה, הלא שם מצויים זאבים, דובים ואריות. שאלתיה, האין לך בת, שהיא תחפש את העז האבודה? אבל הבת, ענתה האם, הלכה לטייל. אמרתי לה, וכי אין את מתיראת פן "יטרפנה" "זאב", "דוב" או "אריה"...? והרי אמהות פתיות! המשיך המוכיח, על העזים אתן משגיחות ומשמרות מפני הזאבים וכו' ואת בנותיכן אתן מפקירות? עד כאן דברי המוכיח. ואמרתי שיש זכר לדבריו במקרא הזה, שסמך את טומאת דינה אל שמירת הצאן ע"י בני יעקב לאמר, לו השגיחה לאה על דינה, כמו ששמרו האחים על הצאן, לא היה שכם מטמא את דינה, ואולי מפני זה נזכרה שם לאה על המעשה: "ותצא דינה בת לאה".

אומר ר' זלמן סורוצקין בספרו **"אזנים לתורה"**, שיש להתנהגות זו מקור בתורה, כי כשנשאל יעקב מה שמך מיד ענה יעקב. אבל כשנשאל שרו של עשיו "הגידה נא שמך", ענה "למה זה תשאל לשמי". ומעשה אבות סימן לבנים, וכמעשה הס"מ מעשה עשיו.

"וישא יעקב עניו וירא והנה עשיו בא וגו' וישם את השפחות הנה וילדיהן ראשונה ואת לאה וילדיה אחרונים ואת רחל ואת יוסף אחרונים" (לג א)

והנה פירש רש"י שסדר זה שסידר יעקב הוא מפני שאחרון אחרון חביב. ודבר זה הוא פלא עצום. וכי אבא יכול לומר לילדים שלו, אין לי מספיק מקום בבונקר, אז אלה שאני יותר אוהב יכנסו לבונקר והשאר ילכו לאס. אס, לנאצים? אתמהה. איך יתכן שיעקב יאמר את יוסף אני אוהב ולכן יעמוד אחרון, ואתכם פחות ולכן תעמדו קרוב לעשיו!?

וכתב בספר **"כרם צבי"** דבר נאה ומתקבל בענין זה. יעקב אבינו ע"ה נשא שתי אחיות והגמרא אומרת במסכת פסחים שלעתיד לבוא בסעודת עורו של לויתן יאמרו ליעקב שיזמן ויברך. ויעקב אומר אני לא יכול לברך כי נשאתי שתי אחיות. ואמנם הראשונים והאחרונים מסבירים זאת שכשיעקב לקח שתי אחיות, היה זה לפני מתן תורה. ואף על פי שאבותינו שמרו את התורה עוד לפני שניתנה, אבל בחו"ל לא. כך תירץ הרמב"ן. וה"אור החיים" הקדוש תירץ שראה יעקב שכל הגדולה תצמח מנישואין אלו שמהם עתיד הוא להעמיד 12 שבטי קה. לכן לא חשש לעבור על האיסור הזה כשעדיין לא נצטווה. עיי"ש.

סוף כל סוף, רואים שיש כאן איזו שהיא טענה אלא שיש לזה הסברים. והנה כשעם ישראל יוצאים למלחמה, אומר הכהן "מי האיש הירא ורך הלבב" שירא מעבירות שבידו ילך וישוב לביתו. ולכן כאן כשיעקב מתכוון למלחמה מול עשיו, לקח את רחל שהיא היא האחות שהתחתנה אחרונה איתו, והיא בעצם הגורם לענין של שתי אחיות, אותה, שם אחרונה. לעומת זאת לאה, גם היא אחת משתי אחיות, אך הבעיה אצלה פחותה, שהרי היא התחתנה איתו ראשונה, ולכן אותה שם שניה. ואילו את השפחות וילדיהן שאיתן לא היתה שום בעיה, שם ראשונות. ודבר זה כבוד הוא להם ולא ח"ו כפי שהיה נראה לנו בתחילה.

